
Mi történik akkor, ha a beszállító a vevő compliance kötelezettségei ellen vét?*

Georg Ulrich Gösswein**

1. Compliance a szállítási láncolatban; mi történik, ha a beszállító nem megfelelő (compliance) magatartást tanúsít?

A szállítási láncról kötött megállapodások jellemzően tartalmaznak olyan záradékot, amely a megfelelés (compliance) területére vonatkozó kötelezettségeket ró az érintett szállítóra. Így például rendelkeznek a korrupcióellenes szabályok betartására vonatkozó kötelezettségről, a minimálbér követelményeinek való megfelelésről, vagy a versenyellenes megállapodásoktól való tartózkodásra vonatkozó, valamint a jogi és szerződéses baleset-megelőzési, valamint munkavédelmi előírásoknak való megfelelés kötelezettségéről stb. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a beszállítói oldalon is előfordulhat szerződésszegés. Az sem kizárt, hogy ezekről az ügyfélként fellépő vállalkozás a bejelentő rendszerek vagy a beszállítói audit révén szerez tudomást. Ilyen esetben aligha az a helyes út, ha a vállalat nem tesz semmit. Megfigyelhető az a tendencia, hogy néhány vállalat a compliance kötelezettségek esetleges megsértésével kapcsolatos viták rendezésére a rendes bíróságokhoz fordul. Valóban ez a helyes út, a jog megoldás? Nehezen képzelhető el, hogy az ilyen jellegű vitákat bárki nyilvánosan szeretné rendezni. Az sem valószínű, hogy a vállalat szívesen megválna az adott esetben magas ráfordítással képzett azon beszállítótól, akik elismerik a hibát és ígéretet tesznek annak kijavítására.

2. A compliance megállapodásból származó konfliktusok nyilvánosságra hozatala?

Hogyan várható el egy formális eljárástól a beszállító jövőbeni kötelezettségeknek megfelelő magatartása, ha például a vezetői szinten zajló egyeztetések is kudarcot vallottak vagy nem tűnnek ígéretesnek? Sokkal eredményesebb lehet a partnerségi szemlélet időben történő alkalmazása. Az ADR¹ (alternatív vitarendezés, így például

* Fordította: Dr. habil Jacsó Judit egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete, Büntetőjogi és Kriminológiai Intézeti Tanszék

** Ügyvéd, mediátor, választottbíró, compliance szakértő (Németország)

¹ Alternative Dispute Resolution (ADR)

a mediáció, döntőbíráskodás és a választottbíróági eljárás) a compliance kötelezettségek megszegésének jellegétől és súlyosságától, illetve a szállító / ügyfél kapcsolat minőségétől függően alkalmasabb lehet az ilyen jellegű konfliktusok feloldására, mint a rendes bírósági eljárás. Az alternatív vitarendezéssel ugyanis elérhetővé válik a partnerségi alapon történő konfliktusfeloldás. Ahogyan bevett szokás a szállítók támogatása a minőség javítása érdekében, vagy akár azok minősítése és tanúsítvánnyal történő ellátása, úgy ez kiterjedhet a szállítók compliance management rendszerére is, amely irányú erőfeszítések indokolnak látszanak. Ez a módszer csökkentheti annak kockázatát is, hogy a vevő részese legyen a gyártónál fennálló jogellenes rendszernek. Ezáltal kizárható lenne az elvárt magatartás hamis tanúsítása, függetlenül attól, hogy milyen magatartást tanúsít a vevő megrendelésének biztosítása érdekében. Így a szállító számára felismerhetővé válik, hogy a vevő betartja-e a rá vonatkozó compliance kötelezettségeket.

3. Az ADR különleges előnyei

A compliance megállapodásokból eredő konfliktusok rendezésének – a rendes bírósági eljárással szemben – a következő előnyeit lehet kiemelni. Minden compliance megállapodásban van egy közös elem: legalább egy szerződő fél nem akarja nyilvánosan rendezni a konfliktusokat a rendes bíróságokon. Az alternatív vitarendezési eljárások általában nem nyilvánosak. Az ADR eljárásban a felek megállapodhatnak a konfliktus bizalmas kezelésében, előfordulhat az is, hogy ez már szerepel az intézmény szabályzataiban. A felek megállapodhatnak egy semleges helyszínről is. A rendes bírósági eljárással szemben az alternatív vitarendezési eljárásokban a felek szabadon kiválaszthatják választottbírójukat, döntőbírójukat vagy közvetítőjüket, különös figyelmet fordítva annak képesítésére.

4. Miért tekinthető az eskalációs záradék a választás eszközének?

Végül utalnunk kell arra, hogy a megrendeléskor már a vásárlási feltételeket tartalmazó megállapodásban rögzíteni kell az eskalációs záradékot („*Eskalationsklauseln*”) annak érdekében, hogy a compliance kötelezettség megszegésével kapcsolatos esetleges konfliktusokat ezen az úton fogják rendezni. Az eskalációs záradék egy többszintű konfliktusfeloldási eljárást rögzítő szerződéses kikötés. Ettől eltérően a tiszta mediációs, vagy választottbíróági kikötések csak egyféle eljárást határoznak meg. Az eskalációs záradék lehetővé teszi a felek számára az egyénre szabott, valamint többszintű konfliktuskezelési stratégiában történő megállapodást. Napjainkban a háromlépcsős modellek gyakoriak. Először a tárgyalások külső fél bevonása nélkül zajlanak. A "munkavállalói szinten" fennálló konfliktust rendszeresen "felemelik" vezetői szintre, ahol arról egyeztetést folytatnak. Ha ezen a szinten nem tudnak megállapodni, akkor mediációra vagy egy másik alternatív vitarendezési eljárásra,

végző esetben pedig bírósági (választottbírósági) eljárásra kerül sor. Így az utolsó szakaszba iktatnak egy olyan eljárást, amely a vita eldöntését garantálja. Ezáltal biztosítható, hogy a felek kölcsönös megegyezésre jussanak. Ha az alternatív vitarendezési eljárás nem vezetett eredményre, végző eszközként kerül sor a választottbírósági vagy rendes bírósági eljárásra.

5. Következtetés

Az ADR tehát a compliance megállapodásokból eredő konfliktusok rendezésére szolgáló ideális megoldásnak tűnik. A compliance megállapodásokból eredő vitákhoz bíróságot választó vállalatok azonban lemondanak az ADR-ben rejlő esélyekről, amellyel a konfliktusokat rendezni lehetne.
